

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimatertia. Multiplici expositione elucidantur verba illa:
Exultavit spiritus meus in Deo salutari meo: insuper de magnitudine huius
exultationis disserere incipimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

HOMILIA XIII.

Multiplici expositione elucidantur verba illa: *Exultauit spiritus meus in Deo salutari meo: insuper de magnitudine huius exultationis describere incipimus.*

MAGNVS Pater S. Ambrosius sympathiam, & similitudinem non modicam inueniens inter veterem illam Mariam sororem Moysis, & nouam Mariam, Christi matrem, dixit: *Multas feminas scriptura diuina, in lucem euexit, palmam tamen publicae salutis solis virginibus dedit. In veteri testamento terra, ac mari clauso hebraeorum populum Virgo per maria duxit, in Euangelio auctorem mundi, & redemptorem Virgo generauit. sed non solum in hoc similes fuere, sed & in prophetiae dono, quia sicut illa fuit prophetissa, etiam & Deipara Maria, iuxta illud Isaiæ in persona Dei dicentis: Accessit ad prophetissam, & concepit, & peperit filium: quod si Maria illa soror erat Moysis legislatoris, & Aaronis summi sacerdotis, hæc pariter soror, & mater est Christi supremi legislatoris, ac summi sacerdotis, vnde ipse vtramque hanc cognationem sororis, & matris, illam secundum spiritum, hanc secundum carnem recognoscens, in Canticis vocat illam: Soror mea, & sponsa: in Psalmis vero fatetur se eius esse filium: Ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ: ac tandem sicut illa post liberationem populi Israelitici à Pharaonis durissima seruitute, & illius, ac reliquorum Aegyptiorum in mari rubro submersionem cum summo iubilo, & exultatione magnificabat Dominum per celebri illo Canticis: Cantemus Domino: gloriose enim magnificatus est, equum, & ascensorem deiecit in mare: non secus B. Virgo aduentu Christi*

inceptam iam humani generis redemptionem celebrans, velut diuina tympanistris ob tantum beneficii gratias Deo agens, intonuit celeberrimum hoc canticum, *Magnificat anima mea Dominum: cū autem continuo subiunxerit: Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo*, perquirunt Interpretes, quod nam sit discrimen istud inter animam, & spiritum. Sanctus Thomas super Epistola ad Hebræos, ait: *Spiritus in nobis dicitur illud, per quod communicamus cum substantiis spiritualibus, anima vero illud, per quod communicamus cum brutis, & sic spiritus est mens humana, intellectus scilicet, & voluntas. didicit hoc D. Thomas à D. Augustino super ca. 7. Genesios, dicente: Dicitur spiritus ipsa mens rationalis, vbi est quiddam tamquam oculus anima, ad quem pertinet imago, & agnitio ad literam Dei. Vterque tamen discrimen hoc mutauit à verbis illis D. Pauli: Vt integer spiritus vesit, & anima, & corpus conseruetur. Gregorius enim Nisenus sic illa interpretatur: Spiritum Apostolus rationale partem indicat, animam vero dicens, indicauit partem sensiuam: itaque anima sumitur pro inferiori portione hominis, quæ illi cum cæteris animantibus communis est, quia vegetabilis, & sensibilis est, sicut illa; spiritus vero pro superiori portione, per quam homines Angelis simulantur, ab hac expositione non abhorret illa alia Cardin. Hugonis, dicentis: Anima, & spiritus idem sunt, sed anima dicitur, in quantum animat, & viuificat corpus, vnde hic bene viuendo magnificat Deum qui fecit eam, spiritus autem dicitur, in quantum caelestia contemplatur, cuius proprie est exultare in Deo. Alij (vt idem discrimen magis explicent) dicunt animam sumi pro vita ipsa vegetabili, & sensibili, spiritum vero accipi pro acumine rationis, pro apice mentis, pro intelligentiæ scintilla, seu synderesi. at Corn. Iansenius, licet probe huiusmodi discrimen, putat Matianis verbis aptari minime posse, cuius satis apparentem reddit rationem in hæc verba: Hæc tamen Euang. super differentia hic locum habere non videtur. Magnif.*

H h h h Neque

Neque enim conueniens aliqua ratio assignari potest, quare animam dicat magnificare, spiritum vero exultare, cum æque apud dicere potuisset spiritum suum magnificare, animam vero exultare, nã Psalmista: *Anima (inquit) mea exultabit in Domino, & delectabitur super saluari suo* Proinde quod prius dixit, animam, postea dicit, spiritum, *Hebræorum more dixit, quibus solemne est idem (in canticis maxime) sub aliis repetere verbis.* Hoc idem prius illo docuit Hugo Victorinus, in hæc verba:

Hugo V. i. f. Idem fortasse alio verbo repetitum est, nam anima & spiritus, in homine idem est, quamuis aliud anima, & aliud spiritus nolet. Ego vero salua pace tantorum Doctorum existimo, per spiritum hoc loco Deiparam intellexisse solam voluntatem suã, quia inter tres potentias spirituales animæ, ad solam ipsam pertinet exultare, & gaudere; vnde quia anima per omnes suas potentias, dum ad Dei gloriam quæcumque agunt, operantur, iuxta illud Pauli: *Sive manducatis, sive bibitis, omnia in gloriam Dei facite: verè Deum magnificat, vt annotauit D. Chrysostr.* ideo B. Virgo scitè dixit: *Magnificat anima mea Dominum, quia*

D. Chrysostr. tamen exultare, non ad omnes animæ potentias, sed ad solam voluntatem spectat, sapienter subiunxit: *Et exultauit spiritus meus: (id est voluntas mea) in Deo saluari meo* & fortè hunc sensum, & intelligentiam contendunt, qui in commentario huius loci docent per spiritum intelligi hoc loco partem illam, per quam homo est imago Dei, est autem sententia

D. Damasceni. D. Damasceni hanc esse liberam voluntatem, qua præditi sumus, quippe sicut Deus liberum habet arbitrium, & dominus est suarum actionum, ita homo perfectò ad eò super suas operationes dominio præstat, vt nihil sit, quod eius voluntatem cogendo inflectere valeat.

Gal. 2. 28. Addit deinde B. Virgo: *Spiritus meus: certè spiritus Virginis spiritus erat Christi, iuxta illud D. Pauli: *Viuo ego, iam non ego, viuio vero in me Christus, quomodo ergo beata Virgo dicit: *Spiritus meus? imò propter hanc eandem rationem po-***

tuit beata Virgo dicere *Spiritus meus, quia omnia bona erant filio, & matri communia, vnde hoc ipso quod spiritus matris erat spiritus Christi, poterat ipsa vocare illum spiritum suum. Dixit etiã *Spiritus meus ad differentiam eorum, qui cum propter peccata sua diaboli seruituti se subiugauerunt, aut carnis illecebri, aut huius mundi diuitiis, & vanis honoribus se tradiderunt spiritus quidem illorum non tã ipsorum, quàm diaboli, carnis, & mundi est, iuxta illud: *Qui facit peccatum, seruus est peccati.* cum igitur B. Virgo nullius alterius, quàm Christi seruituti subiaceret, cui seruire regnare est, iure optimo dixit *Spiritus meus.* Ad hæc legitur libro 2. Regum, quod Dauid volens altare Domino ædificare, & in eo offerre ei holocausta, noluit ex gratuito oblaris ab Areuna id præstare, sed pretio ab illo quidquid opus erat, emit, vt sic non aliena, sed quæ sua propria erant, Deo offerret: sic Deipara volens Deo referre gratias, vt significaret se non aliena, sed propria in gratiarum actionem Deo offerre, notanter dixit: *Exultauit spiritus meus.***

Potro iã de magnitudine exultationis, ac de varijs causis illius, quam Deiparæ Mariæ voluntas persensit, ex professo differere incipiamus. hanc exultationem Virginis altius perpendens doctiss. Rupert. exclamauit, dicens: *O beata Maria, inuidio gaudij, vis amoris, torrens voluptatis tota te operuit, totamq; obtinuit, & sensisti quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.* Equidem si propheta Zacharias sub metaphora filie Sion, & filie Ierusalem dilectam Dei plebem ad lætitiã magnam inuitat, his verbis: *Exulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem; ecce Rex tuus venit tibi iustus, & saluator.* Et si patet Abraham ex sola prophetica cognitione Verbi incarnati, ea singulari alacritate fuit perfusus, de qua Christus Dominus: *Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum, vidit, & gauisus est: ac tandem vt penè innumeros antiquos Patres reticet, quos sola venturi Christi cogitatio singulari*

gulari gaudio demulcebat, Prophetā Habacuc tantum referam, qui sola redemptoris quem desiderabat memoria, internam lætitiā intus continere non valens, in externa illa exultationis verba prorupit: *Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo*: quanto, quanto, maiori lætitiā credendum est Virginem exultasse, quæ non tropos, & figuras, non imagines, & umbras incarnati Verbi diuini, sed ipsum Verbum diuinum humana carne indutū, in utero suo, ex proprio sanguine conceperat? Prædixerat hanc Virginis exultationem Isaias: *Exultabis in Domino, & in sancto Israel lætaberis*: sed plenius idem Propheta idipsum vaticinans, dixit: *Lætabitur deserta, & inuis, & exultabit solitudo, & florebit quasi liliū. Germinans germinabit, exultabit lætibus, & laudans, gloria Libani data est ei, decor Carmeli, & Saron*: deserta quidem, & inuisa fuit B. Virgo, cum de ea prædictum esset: *vir non transibit per eam*: partus eius instar floris fuit; quia sicut hic absque hominis cultura in deserto nascitur, ex sola fecunditate terræ, & cœlesti solis virtute, ita Christus, qui de seipso ait: *Ego sum flos campi*, ex terra fecunda Mariæ, & cœlesti virtute Spiritus sancti in eam superueniente, conceptus, & natus fuit: *gloria Libani*, qui candor, interpretatur, *data est ei*, ad significandum virginitatis candorem, quo B. Virgo mirificè effulsiit: *decor etiam Carmeli* non ei denegatus, qui erat maxima fructuum vberitas, cum verè terra virginea, ac semper benedicta Mariani uteri fructum super omnia benedictum, quo fideles in via nutriuntur, & in patria beati veltuntur, intacta manens produderit. Refert Beda, quod Elias in monte Carmelo, vt colligitur ex 3. Reg. flexis genibus orauit Dominum, & post longam siccitatē pluuiam ab eo impetrauit ad irrigandam sterilem terram; mihi sanè videtur nunquā montem Carmelū maiorem decorē habuisse, quā cū præsentia Eliæ ad Dominū sic orantis ornabatur, non dissimiliter ex nullo capite maior vnquā decor infuit

Mariæ, quā cum in ventre eius affuit æterni Patris filius, humana carne indutus, orans, ac deprecans, vt sterilem terrā generis humani, peccatorum spinas, & tribulos germinantem, inundantis diuinæ suæ gratiæ pluuiā irrigare dignaretur. Aptè sane tunc dici posset Virgini: *Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui, sanctus Israel*: hanc ergo præsentiam diuinitatis corporaliter in ea inhabitantis per sentiens Maria exultabat lætabunda, ac præ exuberantis gaudij copia in exultationis canticum prorupit dicens: *Exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo*. Poterat B. Virgo tunc potiori iure, quā Iob, verba illius sibi vsurpare: *En venter meus quasi mustum, absque spiraculo, quod lagunculas nouas dirumpit, loquar, & respirabo paululum: aperiam labia mea, & respondebo*: Respondebo (inquam) B. Elisabethæ me laudanti, quia lætitiā, & exultatione cor meum plenum adeo feruet, vt silentij lagunculas dirumpens, non possit se continere, quin externa voce in diuinas laudes profiliat. Ad hoc arbitror alludere verbum illud *exultauit*, quod consulo mihi videtur vsurpasse Virgo, tum quia cum lætitiā importet in tetiorem animi alacritatem, exultatio verò (quæ extra saltatio, apud Latinos interpretatur) gaudium denotet, externo aliquo indicio corporis manifestatum, vt obseruauit Albertus Magnus in commentario huius loci; ideo Despara, vt significaret lætitiā eius talis conditionis esse, vt melius quā David dicere potuisset: *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deo* *psal. 83.* *uiuum*: idcirco non vsurpauit verbum letandi, sed exultandi; tum etiam vt significaret lætitiā eius non se continuisse intra latibulum voluntatis, sed se vltra effudisse in appetitum sensitium, qui etiam sub nomine spiritus aptè intelligitur, iuxta communem naturalium Philosophorum, ac Medicorum sententiā, quibus trita, & familiaris est diuisio spiritus in vitalem, sensibilem, & motiuum; vitalis residet in corde, velut in vitæ fonte,

Hhhh 2 sen-

sensibilis in cerebro, habetque se instar
 vehiculi virtutem animæ sensibus defe-
 rentis ad exercitium suarum operationū;
 motiuus tandem sedem habet in epate,
 vnde omnia membra virtutem ad se lo-
 caliter mouendum mutant: dicens ergo
 Luc. 1. B. Virgo: *Exultauit spiritus meus in Deo salu-
 tari meo: perinde fuit, ac si dixisset: exul-
 tauit spiritus meus vitalis, in Deo, exulta-
 uit spiritus meus sensibilis in Deo saluta-
 ri, exultauit spiritus meus motiuus in Deo
 salutari meo: vel aliter: Exultauit spiritus
 meus vitalis in Deo patre, qui instar cor-
 dis est fons vitæ, à quo emanant reliquæ
 diuinæ personæ: Exultauit spiritus meus
 sensibilis in Filio, quia sicut cerebrum est,
 in quo specialiter residet intellectus, ra-
 tio, & sapientia, ita Filius est, in quo sunt
 omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei, & ex-
 ultauit tandem spiritus meus motiuus in
 Coloss. 2. Spiritu sancto, quia spiritus sanctus in-
 star epatis huius mystici corporis vim
 motiuam ad progressum spirituales imp-
 petitur, iuxta illud Ezechielis: *Vbi erat
 impetus spiritus, illic gradiebantur.* Cum i-
 gitur B. Virgo propter copiosæ gratiæ
 plenitudinem, qua anima eius exubera-
 bat, non tam sibi, quam Deo viueret, non
 tam sibi, quam Deo sentiret, non tam si-
 bi, quam Deo moueretur, & vigilans, ac
 dormiens tota esset in Deo homine ab-
 sorpta, veracissime canere poterat, exul-
 tauit spiritus meus, vitalis, sensitiuus, &
 motiuus, in Deo salutari meo.
 Vt tamen magnitudo huius exultatio-
 nis magis nobis innotescat, obseruandū
 est, quod solet gaudiū, & exultatio mul-
 tis ex causis prouenire. tum ab re diu,
 multumq; desiderata, & præter spem ob-
 tenta: tum ex inuentione thesauri, cuius
 præ gaudio vadit inuentor, & vendit vni-
 uersa, quæ habet, vt emat agrum in quo
 latet: tum de filio nato in mundum gau-
 dium concipitur, iuxta illud: *Cum peperit
 filium, iam non meminit pressuræ propter gau-
 dium: tum de victoria parta in bello, iux-
 ta illud: Sicut exultant victores capta præ-
 da, quando diuidunt spolia, tum de præsen-**

tia sponsi, & dignitate per matrimonium
 habita: *Gaudebit sponsus super sponsa.* Tale
 fuit gaudium, & exultatio Virginis: nam
 in primis incarnationem, quam iusti, &
 sancti, & reges, ac prophetae desiderauerunt,
 & propter quam Abraham exultauit, vt
 videret diem eius, Maria prima excellen-
 ti sua fide, & humilitate obtinuit, cum
 tamen nihil minus fortasse, quam de se
 cogitaret. Deinde, quia ipsa prima inue-
 nit eum, in quo sunt omnes thesauri sapien-
 tiæ, & scientiæ reconditi, nec pro se tan-
 tum, sed pro omnibus inuenit homini-
 bus, nam illi dictum ab Angelo est, *in-
 uenisti gratiam apud Deum,* quam gratiam il-
 la libenter in omnes effudit, vt mater
 pietissima: neque ob aliam causam
 Christum in manibus gestare depingit-
 tur, quam, vt ipsam nobis ad donandum
 filium suum perfacilem esse, & prom-
 ptam intelligamus. Tertio, si magna ali-
 qua de ortu filij, quem qualis futurus sit
 ignoramus, lætitia concipitur, quæ fuit
 quæso virginalis lætitia, & exultatio, quæ
 Dei filium in se incarnandum nouit, nec
 nisi expresso suo consensu, & voluntate,
 & de se sola sine opera viri? profectò læ-
 tissimus gaudiorum campus Virgini pa-
 tuuit, in quo mirificè exultare, & recreari
 potuit. Quarto lætata est de gloriosa cõ-
 tra serpentem antiquum per humiliatio-
 nem filij Dei parta victoria: siquidẽ Ma-
 ria filio Dei arma expugnandi dæmo-
 nem nempe carnem, & sanguinem con-
 tulit. Deinde & ipsa caput illius contri-
 uit, hoc est, peccatū originale, quod cetero-
 rum criminum caput, & origo est, vel
 omnino quamlibet suggestionem mali-
 gni spiritus, quam ipsa Virgo corpore, &
 spiritu sancta, aduersus cacodæmonem
 carnalia vel superba suggerentem facile
 superauit. Deinde, gauisa est B. Virgo de
 præsentia filij Dei, qua salua virginitate
 sua, eius mater est benedicta, sponsaque
 dilectissima, concipiens in spiritu omnes
 electos, eorum salutem iuuando, illamq;
 precib. assiduis à filio impetrando. Cum
 autem assero Deiparam gauisam fuisse de
 præsen-

præsentia filij sui, non solum loquor de præsentia eius corporali, ratione humanitatis, sed & diuinitatis, quam tempore Incarnationis præsentissimā sibi habuit, melius quā Moyses, & Paulus in ratione obiecti beatifici; vnde D. Cyprianus non dubitauit dicere, *Datum fuisse Virgini abundantiorē gloriam, quā Christi præsentia intus, & foris frueretur*: & D. Augustinus expressius idiplum concedens B. Virgini, inquit: *Vidisti maiestatem, gustasti suauitatem, ideo quod intus hauseras, foras propinasti, & in iustitia eius exultasti*: & paulo inferius: *Reuerendam vniuersi æterni numinis maiestatem, interna visione contueri se manifestè declarauit*. hoc idem docuerūt etiam D. Antoninus, Albertus, & Cancellarius Parisiensis. Atque hinc est, quod B. Virgo vt significaret eximiam illam, atque indicibilem exultationem, quam tempore incarnationis Verbi diuini percepit, non dixit de præsentia, *exultat spiritus meus*, sicut dixerat: *Magnificat anima mea*, sed de præterito subiūxit, *exultauit spiritus meus*, quo (ni fallor) quasi digito indicare voluit læticiam illam, qua Christum concipiens anima eius fuerat perfusa. quod si regius Vates refert, ob redemptionem Sionem lætatos, & exhilaratos valde Israelitas, cecinisse canticum illud: *In conuertendo Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut consolati, tunc repletum est gaudium os nostrum, & lingua nostra exultatione*: tunc dicent inter gentes, *magnificauit Dominus facere cum eis*: *magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes*: Si igitur populus Israel videns redemptionem Sionis ad eum exultauit, quidni B. Virgo clarè videns non solum humani generis redemptionem, sed & illius auctorem Deum & hominem exultaret? Exultat sanè Deipara, cum Dominus captiuitatem mundi conuertere iam inciperet, facta est Virgo sicut consolata, incredibili animi consolatione recreata, tunc repletum est gaudium os eius, & lingua eius exultatione, tunc dictum est inter gentes, *magnificauit Dominus facere cum illa, facta est læ-*

tans, & exultauit spiritus eius in Deo saluari suo.

Illud autem in quaestionem vertunt Interpretes hoc loco, an beata Virgo prius magnificauerit Dominum, dein de exultauerit in illo; an vero è contrā, prius exultauerit, dein de magnificauerit: D. Bonauent. hoc secundum verius existimat dicens: *Quia enim spiritus interius exultauerat, ideo anima in voce magnificabat, & ideo exultationem de præterito, & magnificationem de præsentia ponit, quia exultatio est natura prior: vult ergo Seraphicus Doctor, quod B. Virgo cœlestium gaudiorum, ac æternæ dulcedinis miram atque indicibilem suauitatem ex Christi conceptione præsentis, in Deo saluari suo in primis exultauerit, & dein de Dominum suū voce laudans magnificauerit, quasi internæ legitima, tanquam causæ, externa inditia, ac certa argumenta veluti effectus præbens: confirmantq; hanc interpretationē verba D. Basilij, dum explicans verba illa: *Exultauit spiritus meus*: inquit: *Primus fructus spiritus est pax, & gaudium*, prius exultauit, dein de magnificauit, cum magnificatio non sit primus fructus spiritus. cæterum alij non minus probabilem putant oppositam Cornelij Iansenij in sua concordia expositionem, vbi ait: *Benè autem prius dixit, Magnificat, dein de, exultauit, cum enim magnificare persineat ad intellectuam vim, exultare verò ad voluntatem, & affectum, istud ex illo nascitur*.*

Sed iam tempus est, vt sequentia verba: *in saluari meo*: exponere aggrediamur. similia his verbis sunt illa Dauidis: *Anima mea exultabit in Domino, & delectabitur super saluari eius*: necnon illa alia Habacuc in suo cantico: *Ego vero gaudebo in Domino, & exultabo in Deo Iesu meo*: persimilia etiam illa Annæ Samuelis matris: *Exultauit cor meum in Domino, lætata sum in saluari tuo*. Nominè tamen salutaris, intelligit sine dubio B. Virgo non Deum præcisè, sed iam hominem factum, vt sic enim est salus, redemptio, & reconciliatio nostra: vnde exultatio illa, *in saluari suo,*

Hhhh 9 læticia

B. Cypri. ser. de Christi natuit. D. Aug. exposit. super Magnificat.

D. Anton. 4. p. summo. Theolog. tit. 15. c. 17. Albert. Magnificat super matron. c. 96. Cancellar. Cor. Alpha. 11. tit. 9.

Psal. 125.

D. Bonauer. super Luc.

D. Basil. in comment. huius loci.

Cornel. Iansen. super Luc.

Psal. 34.

Habac. 3.

1. Reg. 2.

læticia sanè erat spiritualis, & sensibilis, qua Deipara gestiebat in prolem suam, quam vtero gestabat. Hinc eleganter D. Augustinus: Promittitur Virgini filius per visitationem sancti Spiritus, hæc illa audiens gaudet, cupit q; effici mater; & rursus: Exultat Maria, & matrem se læta miratur, & de Spiritu sancto se protulisse gaudet; nec quia peperit innupta, terretur, sed quia genuerit cum exultatione, miratur. Angelus Cœlestinus, aliam viã ingressus, per illa verba in Deo salutari meo, omnes diuinas personas intelligi autumat, in Deo, inquit, ecce Patrẽ, salutari, ecce Filium, meo, ecce Spiritum sanctum, quia speciali ratione se Virgini donauerat in sponsum. addit etiã, quod cum Deus simul sit creator, saluator, & glorificator, ad hæc tria munera respiciẽs B. Virgo dixit: in Deo salutari meo in Deo, propter respectum creationis, iuxta illud: In principio creauit Deus cœlum, & terram; salutari propter respectum redemptionis, iuxta illud: Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitauit, & fecit redemptionẽ plebis sue, & meo tandem propter respectum glorificationis, quia dum filius Dei factus erat filius Virginis, certissimum futuræ gloriæ pignus acceperat. Non inficiamur hæc mystica; sed prima expositio literalis est, immò crediderim consultò non dixisse, exultauit spiritus meus in Deo creatore meo, sed salutari meo, quia non tam de creatione, quàm de salute, & iustificatione nostra nos exultare debet doceret, nihil enim nobis creari vtile fuisset, nisi per Christum recreari & reparari profuisset. vnde obseruatione digna est mirabilis hæc antithesis, nimirum, quod Deus in creatione mundi gaudet, & delectatur, quando appendebat fundamenta terræ, cum eo erant cuncta component, & delectabar per singulos dies, ludens coram eo, in reparatione verò lacrymatur iuxta illud Pauli, cum clamore valido, & lacrymis offerens, exaudiuit est pro reuerentia sua. è contra verò homo cum nascitur, gemit, & plorat: primam vocẽ emisit plorans: cum verò iustificatur, licet alioquin dolores, vt

D. August.
ser. 2. de an-
gustis.

.i. Cœle-
super
discur.
in fin.

Gen. 1.

Luca. 1.

Præf. 8.

Hebr. 10.

Sap. 70.

parturientis antea sustineat, vehementer tamen postea lætatur, iuxta illud: Cùm an-
sem peperit puerum, iam non meminit pressu-
re propter gaudium, quia natus est homo in
mundum. Voluntas quidem peccatoris,
cum ad Deum conuertitur, Spiritus san-
cti virtute fecundata parit spiritum salu-
tis, hoc est, actum conuersionis, & de hu-
iusmodi partu gaudet, quia natus est ho-
mo in mundum, tunc enim cum iustifi-
catur, incipit esse homo, quia verè ante
iustificationem, ob deformitatem pecca-
ti, comparatus est iumentis, & similis factus
est illis: dolore igitur, & anxietate illa,
quã in Cruce sustinuit, lucratus est Chri-
stus peccatori lætitiã, & gaudium, quo
in iustificatione sua perfunditur. Ex quo
etiam constat obligatores nos esse Deo
propter beneficium redemptionis, quã
creationis, tũ quia dolore suo, iu-
stificationis nostræ gaudium acquisiuit,
& comparauit, tũ quia in creatione ef-
se naturale accepimus, in redemptione
vero, cuius virtute iustificamur, esse su-
pernaturale & diuinũ participamus, di-
uina consortes facti nature, vt verbis D. Petri
loquar.

Sed pergo iam aperire singularia arca-
na quæ latent in verbo illo, meo. rectè
quidem ait meo: Primò, quoniam totum
corpus Christi, quo mediante Deus factus
est salutare nostrum, ex solius Virginis
purissimis sanguinibus formatum fue-
rat, nullam in eo fetu vir partem habens,
vt potè, quæ sola Spiritus sancti obumbratione
concepisset: Secundo, propterea ap-
pellat Deipara Christum Dominum Sal-
uatorem, salutare suum, vt vniuersale com-
munis salutis beneficium, peculiare &
propriũ sibi faceret ob magnitudinem
sue charitatis, & gratitudinis erga Deũ:
hanc imitatus D. Paulus ad Galat. loquẽs
de Christo dixit: Qui dilexit me: & tradidit
semetipsum pro me, super quæ verba Diuus D. Chryso-
stomus exclamat: Quid facis Paule, dum
communia propria tibi vendicis? quæque pro
toto terrarum orbe facta sunt, tibi facti pec-
culia.

1. Cor. 16.

Psal. 42.

2. Pet. 1.

Galat. 2.

D. Chryso-
stomus

sup. epist. ad
Galat.

gularia? Cùm considerares Apostolum infirmitatem humane nature, & ineffabilem Dei sollicitudinem, tàm quibus ipsius malis liberasset, quæ bona largitus esset, inflammatus illius desiderio, hunc in modum loquitur. quandoquidem & propheta non raro Deus communem, sibi proprium faciunt, hoc modo loquentes: Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Præterea verò declarat Paulus, hoc quoque par esse, ut quisque nostrum non minus agam gratias Christo, quàm si ob ipsum solùm aduenisset. Neque enim recusaturus erat, vel ob unum tantum exhibere dispensationem. hæc tamen de huiusmodi præseruatione permulta dixi libro primo de arcanis prædestinationis, atque immaculatæ conceptionis Deiparæ Mariæ, nunc solum celebrem quandam Papiam si legem ei aptabo: ille quidem in l. sunt, ff. de relig. & sumptibus funerum, loquens de inferendo caduere in alieno fundo docet, opus esse non semel iustitiæ ratione, religionis rationi postponi, verba eius sunt hæc: *Rationem insuper habemus.* (id est, contemnimus) qua nonnunquã in ambiguis religionis questionibus omitti solet, nam summa ea est ratio, quæ pro religione facit: licet igitur iuxta legem iustitiæ diuinæ omnes per naturalem propagationem ex primo præuicatore Adam oriundi peccatum originale incurrere debeant, merito tamen B. Virgo excipitur ab ea communi lege; quia ex eo quod futura erat mater Dei, ratio religionis, quæ quandoque iustitiæ rationi anteponenda est, postulabat, ne peccatum originale contraheret: *Nam summa ea est ratio, quæ pro religione facit: si ergo summa est*

ratio religionis, maior ea non est ratio illa communis diuinæ iustitiæ, ut incurrerent omnes peccatum originale. ut significaret igitur B. Virgo, hac speciali ratione præseruando illam à peccato originali, Christum Dominum fuisse Saluatorem, & salutare suum, idcirco notanter dixit: *In Deo saluari meo, licet alioquin non ipsius solius, sed & omnium communis esset Saluator. cui fit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

HOMILIA XIV.

In eadem verba: Exultauit spiritus meus in Deo saluari meo: exultationem Virginis prosequimur, cuius exemplo docemur in Creatore, non in creaturis exultare, & delectari debere, maximè cum creata bona, caduca, breuiâ, fallacia, & utilia sunt.

D I V V S Augustin. versans illa Dauidis verba: *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deo. August. Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deo viuum: ait, Vnde exultatio, nisi de spe? in quo exultauerunt? In Deum viuũ. Quid ibi exultauerunt: Cor meũ, & caro mea vnde exultauerunt? Nam & passer, inquit, inuenit sibi domum, & turtur nidum sibi, vbi ponat pullos suos. Quid est hoc? Duo dixerat, & duo reddidit in similitudinem auium. Dixerat exultasse cor suum, & carnem suam, & his duobus reddidit passerem, & turturem, cor tanquam passer, caro tanquam turtur: Inuenit sibi domum passer, inuenit sibi domum cor meum. rectè ponderat D. Augustinus hanc exultationem, referens illam ad duo illa animalia passerem, & turturem, ita ut cor tanquam passer inueniat sibi domum, vbi quiescat, & caro, tanquam turtur, inueniat sibi nidum, vbi ponat pullos suos. Sic spiritus Virgi-*

Psal. 62.

Deprã in lib. 1.

L. 1. ff. de relig. & sumpt. fun.

Papiam. vbi supra.